De victus ratione / [Michael Psellus].

Contributors

Psellus, Michael.

Publication/Creation

Erfurt : W. Schenck, 1499.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/gmxx289j

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

G Case 3.6.10.
E-f
5
99

65.D.2 29804

Psellus.
De victus ratione
Wolfgang Schenck
Hain 13535. Erfurt
Not in Proctor. 1499

The first recorded book signed by Schenck

[illegible]

G
Ev[illegible]
5
[illegible]

G
E-1
5
94

Opuſculum ad augendā conſeruādāq̄ ſanitatem et prolōgandam Vitam Valde quam non Vtile modo : ſed etiam neceſſarium.

Georgius Valla Placentinus Sereniſſimo Venetorum Duci auguſtino Barbadico Salutem Dicit pluriman

p Selli philoſophi ſingulariſq; medici de ſalubri uictu ad conſtantinū imperatorem tibi auguſtine barbadice princeps ſereniſſime latinum faciendum eſſe cenſuimus: quod priſco ritu tam ſublimis princeps ſine munere adeundus non uideretur: eiuſq; generis eſſe munus oportere: ut mihi qidez exhibere: tibi uero cōueniret admittere. Proinde cum nobis ſapiente principe nihil optabilius. nec tibi in hac uita carius ſanitate: & uitæ longitudine in tam eximia fœlicitate eſſe debeat: iure hunc librum protulimus: qui hæc te commoneat & nos de tua ſalute min⁹ habeat ſollicitos. Quo tua porro mirifica ſapientia in hac rei publicæ adminiſtratione diuino nutu ducēte nulla iniquitate nos grauari ſinat: aut agitari. Demultis namq; præcipuis a pſello collecta ſcriptoribus quæ ſanitatem prætendere polliceriq; uiderentur ad imperatorem: quem magnopere incolumen eſſe cupiebat: eadez tibi æquum fuit deſtinare: Quando non magis ille conſtantinum ſuum: q̄ nos noſtrum te principem eſſe affectamus incolumen ſapientia inſignem: & probitate præcipuum: eidez opuſculo Galeni quoq; clariſſimi medici de optima corporis humani confirmatione: eiuſdemq; de bono corporis habitu opuſcula ex græca tibi trāferentes lingua ſubdidimus: cum medici doctiſſimi autoritate commoti: Tum maieſtate tua erecti hanc tantam: tanq; ratam humani corporis commoditatem: omnes tua de cauſa qui opem ferre cunctis ſtudes: ut optimū principem decet: te latere nefas eſſe putauim⁹ itaq; iam pſellum ipſuz audi per nos latine loquētez

PSELLI AD IMPERATOREM CONSTAN TINVM DE VICTVS RATIONE GEORGIO VALLA PLACENTINO INTERPRETE.

e T HOC tuæ opus prouidẽtiæ:ſublimiſq; in-
genii nec non mirificæ lenitatis præſcriptum
eſt conſtantine ſanctiſſime & maxime impera-
tor quod uulgares infimoſq; æque ac philoſophos
& diſertos homines uſum uelis honeſtiſſimorum &
commodiſſimorum ad uictum pertinentium habere
atq; peritiam nec non ut abiis contrariorum uitam
tueri poſſint:& mala auertere.noſq; inceſſis quod cu
ram habeamus nullã eorum qui parum poſſint illis
notiſſima rerum nõ utendo appellatione quæ de fo-
ro ac triuiis fuerit aſſumenda, utemur nimirum ut
non exquiſitiſſimis & uſurpatis a græcis nominib9
ita non a barbarie corruptis:alienum namq; ſit me-
diocriter inſtitutos hæc ignorare & græcis conſue
tiſſima cunctis.quorum in præſenti editione trade-
mus cognitionem in primo itaq; loco uictum pone
mus eorum qnæ boni ſint ſucci atq; ita interiectim
quæ attenuent & denſent.quæ facile concoquantur
deiñ quæ ſtomacho proſint ipſumq; confirment.
Poſt id quæ ſecent & abſtergeant & obſtruant hinc
quæ citent & quæ aſtringãt aluũ. Mox quæ ſangui
ne improbum & malo humore refertum generent.
Poſt quæ ſingulos humores pariãt.ſubinde quæ in
flationem amoueãt quæq; inflent quæ craſſi humo-
ris &multuȝ alant & contra quæ parum alant quæ
q; redũdantia & ſuperfluentia ſint deniq; aperietur
quis uictus tenuitatem & quis denſitatem adducat.

De eis quæ boni ſunt ſucci.

Onge optimi ſucci eſt lac recens omnium fere
animalium. recens autem eſt bene habentium

animalium quod confeſtim bibat cum primū mul-
ctum fuerit.id ſane ſumendū eſt ante cibū omnē ac-
potū nec quicq̄ aliud cū ipſo mādueādū quo ad cō
coquat atq; digerat.nam ſi quid uel parū modo ei ā/
miſceat ipſum corrūpit & quod cum eo aſſumtū eſt
præſtat igit matutino tēpore id bibere ſtati mulctuz
nec iter ibi comeſſe quicquā clæmēter in ambulādo
Primū igit aluum citat deiñ impēſiſſime nutritnec
ultra excernit:ſed liſtit aluū.Poſt ipſum lac maxmie
nutriētia ſunt oua tremula ſorbiliaq; gallinarū imp̄/
mis uitelli.deterrima anſerū.Carnes præcunctis gal
linæ & phaſiani:nec nō gallorū teſticuli:deinde alia/
rū uolucriū perdicis attagenæ colūbinā carnez uita
magiſq; coturnicis admitte turdos & merulas iuue/
nes paſſeres mōtanaſq; auiculas nec nō trogletæ q̄æ
hirūdinib⁹ per ſimiles pedib⁹ curtis foraminib⁹ tur
tiū ſolū ſe committūt. his duriores & difficulē cōco
quunt turturis ide anaticis:pauonis anſeris. gruis
magis redundātes anſerū & cygnorū & otidum. Int
oēs illæ demū melioris ſucci quæ anialium ſunt ad-
huc creſcētium nēpe ſubiectorū alimētis:ſeniles uti/
q; im pbæ oēs.bonæ in agris uitam agētes in totum
quæ exercitatæ:quæq; aridiore utāt nutrimēto q̄æ
q̄ purum ac tenuem reſpirāt aerem ecōtrario malæ
quæ cibis ueſcāt humidiorib⁹ & quæ minimū exer/
ceant.moll illa carne expleri poſſis.at hac parce ueſ/
cendū.Inter terreſtria uero aialia hedina caro agninā
pærſtat.deterrima oīs quæ cum pelle coquit. Inter
piſces maritimi p̄ſtāt & ſaxatiles in quib⁹ mulli rhō
bi pagari oratæ:dētici.Peſſimi autez mugillis imprī
mis inde lup⁹ inde trigl æ quæ māducādo guſtui non
reſpoudet quæq; intus herbā nō habeāt.Inter bonū
& malū ſuccū bugloſſū.pſiſiū.In totuq; electi ſūt piſ
ces q̄ glutioſi n̄ ſūt qq; guſtu nō diſpliceāt iter terreſ

trĩa aĩalia ſues porculi ãniculi.myſtariaq; & pedes &
auriculæ.ferorũ q̃ cicurũ caro ſucci melioris. Inter
panes q frumẽtaceus purus bene inſtructus ſiligina
ceus fermẽtatus ut decet ordeaceus expurgat⁹ & fur
nace⁹ q̃ clibanari⁹.Inter legumina fabæ:cicer rufum.
Arborũ fœtus ficus tẽpeſtim &uu æ maturæ q̃ pau/
lulũ mõ pẽſiles aridæ ficus q̃ oĩa cũ ꝓpere cõcoquũt
boni:cũ uero in uẽtre diutius cõmorãt ĩprobi ſucci
euadũt.ſi cũ nucib⁹ aut auellanis:amygdalis ue man
ducẽt nõ offendũt.at cũ aliis mãſæ eduliis ficus tã re/
cẽtes q̃ aridæ uuæ ue plurimũ lædũt.caſtaneæ nõ ad/
modũ mali ſucci.meliora piſtacia & amygdala. Inter
holera lactucæ cichoria ĩtiba.Inter uina q̃ odorata &
cõcoctu facilia q̃d ſi obſtructio opilatioq; ĩteruenerit
ſumẽdũ erit mulſũ uinũq; tenue & albũ ius ue aq̃ cõ/
fectũ ex alio & cæpe excocta cõpoſitis pipe & origa/
no & thymbra & ſinapi.bonũ ius ex apio petroſeli/
no mẽtha pẽtartymo cumĩo.aniſſo.dauco ruta. hæc
oĩa cõpoſita p̃dictũ p̃bẽt nutrimentum.

Q uæ facile cõcoquantur.

Anes bene parati hoc eſt bene ſubacti ĩ fermẽto
temperati & leniter cocti & mediocriter ſalſi.
Inter piſces cuncti ſaxatiles gobius: torpedo.
trechum omne gen⁹.uolucrũ pullorũ gallinaceorum
caro ꝑdicis attagenæ.colũbina nõ bona:in totũ opti
ma pinguiũ & iuuenũ alarũ.mala tenuiũ & uetulorũ
altiliũ.An ferculorũ lacte nutritorũ iecur itidẽ uolu/
criũ præcipue gallorũ teſticuli.In bubula catne præ
ſtant uituli. & captina hedi horum omnium impri/
mis quæ in aridis paſcunt̃ locis.oua tremula ac ſor=
bilia.Lactucæ intiba.malua bugloſſa: colocintha cũ
ferbuit.amygdala magis anedone.

Q uæ difficulter concoquantur.

Aprina caro:bubula:ceruina.deterior hirci.

Inde arietū inde taurorū. In totū uetera animalia dif
ficulter cōcoquunť oīa aluus difficulter cōcoquitur.
Inreſtina uulua cor. iecor. aures. caudæ. renes. oīa pre
cordia ac interna. cerebrū: medula & ætate perfectoꝝ
aīaliū teſticuli anſeres. anates querquædulæ aquati/
cæ omnes uolucres præter alias phaſſæ: ſturni paſſe
rum pullorū caro durior adhuc magis turturis & a/
natis. impenſiuſq; pauonis alui omnes uolucriū dif=
ficiles cōcoctu. cochiæ: limaces. oxigala. caſeus uetuſ
tior. conchilia: aſtaci paguri. cancri camari carabides
octapodia. ſepiæ. polypi moſchitæ. calamaria. bati. li
obati. limæ. dracōes ſcorpidia. triglæ pagari. oua ob
durata aſſaq; & fricta. faba ſiliquæ oēs. phaſelli. cicer.
oriza. halica. panicū. miliū. lens. ſeſamus. caſtanæ. da=
ctili. ſiliq̄æ citri cortex. rapa. napꝰ crudi. bulbi crudi
daucus cūctæ holerū radices & holera ipſa minꝰ p̄ter
lactucā & intibū. Inter uina q̄ craſſa & auſtera dulcia
q; & noua & aq̄uis nimia.

Quæ ſtomachica & confirmantia.

Actili ꝗ acerbiores. mala cydonia. oleæ aſpræ
colymbades & aceto cōfecta uuæ paſſæ acerbeſ
centes uuæ uinaciis dēptis nuces cū ficubꝰ. tu
bera. cinata ꝗ carduus pineus. ſinapi. rapæ napi uali
de cocti. naſturciū. bulbi. ꝗ appetētiā exacuūt. cappa
ris. citrei cortex. pira p̄cipue acerbiuſcula. caſeus. ui
num acerbeſcens auſteriuſculum. maxime conduci=
bilia ſtomacho abſinthium & alohe.

Quæ ſtomachum ſubruunt.

Eutlum ut euerſionem faciat cum multum aſ/
ſumitur napi rapæ crudæ improba ſtomacho
ut bene coctæ ſtomacho bonæ blitta chryſola=
chanum niſi cū aceto & garo & oleo comedantur. ſe/
ſamus, lac frigidum refrigerantia namq; uentrem a=
cumen generant at q̄ cadida. ſuſcitant uentrem. Im=

probi ſebricitãtibus pepones nõ bñ cõcocti: qđ cho
lericas ægritudines generent non inq̃ bilioſas ut ma
le galenum plæriq; interpretantur ſed ſubuerſiones
id namq; eſt cholericum. anteq̃ enim tranſmutetur
ad uomitum excitant preſertim redundanter aſſum
pti: niſi qs modo boni ſucci aſſumat eduſia. Cere=
brum omne malum ſtomacho uomitumq; cit ueluti
etiaȝ oſſis medula: Vinum admodum auſterum atrũ
ac etiam acerbeſcens ac uomitum cit. nec non craſ=
ſum & nouum=

Quæ abſtergent ſecant & laxant.

Rdeum fœnum græcum. melopepon. uuæ paſ
ſæ dulces faba. citer & p̃cipue nigꝝ & ius ipſũ
magis capparis. p̃ſertim ex oxymele aut ex o=
leo añ reliquũ cibum mãſa ſeutli ius. ipſumq; ſeutlũ
cum ſinapi & aceto manſum. lapathũ. bulbi cæpe. al
lium porrum & ampelopraſum: ſed cocta bis uel ter
ut acrorem deponant. attenuat. itidem. tyrogala ficꝰ
abſterget iõ q eis ueſcũtur e renibus multas areno=
ſas urinas excernunt. aridæ ficus. amygdala piſtacia.
braſſica. melſacchar. oxymel. uinum tenue. ſi frigidi
ſint humores incorpore etiam uetuſtum aqua dilu=
tum uinum.

Quæ obſtruunt & opilant.

Ac qđ habeat caſei aliq̃tũ neq; tutum eſt eo
frequenter uti qđ non paꝝ offendat ut mœ
tæ ſunt & renes & calculoſos. obſtruit ẽt ie/
cur. ficus tam recentes q̃ aridæ cum edulii loco aſſu/
muntur. dulcia fere obſtruunt. ne ergo ledant man/
ducentur cum hyſſopo aut origano. aut pipere ante
alium cibum atq; ita non mediocriter ꝓfuerint mel
quoq; deſpumatum ac ſecus per ſe malũ precordiis
dactili uirides & quecumq; ex ſiligine confecta opi=
lant & ſplenis augumẽtũ faciũt calculoſq; generant.

itidē farinacea cum lacte oīa.uinū dulce etiā obſtruit
& ꝑcordioꝝ tumores intendit.

Quæ uentrē citant.

Entis prima ĩ decoctiōe ebulitio feruefactioq;
itidez braſſica ꝑcipue cōfecta ex oleo & garo.
cruſtaceā teſtaceāq; tunicā habentiū piſciū ius
ut aſtacoꝝ:paguroꝝ mutiloꝝ cōcharū & id genus ali
orū.nā ſi qs hæc coq̄t inde cōcinet coctionē ex oleo
& garo ut dictū eſt & ꝑpere facile aluum citauerit.
Cæterū marinorū echinorū & cōchiliū iura ut ēt ue
teꝝ galloꝝ ꝓferti rufforū ſubducunt aluū iura.panis
quoq; cibarius qđ multum hēat furfurū fœni græci
ius ex melle coctū ide potū aluū ſub ducit ſecū agēs
in ĩteſtinis hūores.mel anmixtū parū eē oportet ne
uellicet:oleæ colymbades cū garo añ aliū cibū māſæ.
tyrogala cū pauxillo optio melle ꝙ ſi hepaticos uelis
facere colicos quos diximus ſalis multū imitte iuue
nes aīaliū carnes magis q̄ ueteres ſubducūt & extre
ma plus mediis ex piſcibus torpedines.turtur me-
diocriter cit aluū.ſeutlū.laphatū.recens caſeus cum
melle chryſolachanū.blitū colocyntha. pepon ficus
aridæ & uirides:uuæ dulces cū uuidæ fuerint ſyca-
mina pura ſiqdē ĩ aluū deſcēdunt primo cibo ſūpta
& ciūt aluū māſa uero poſtremo aut ēt malū humo-
rē offendētia in uētriculo corrūpūt id facit colocyn-
tha.nuces uirides & aridæ aq̄ maceratæ & pellcula-
tæ damaſcæna humida & arida melle cōfecta made-
facta ut plus teneāt mellis māſaq; ſolitaria ſi bis mel
lis cōpoſitio abſorbeāt plus ſubducit q̄ ſi dulce uinū
potites ubi nō cōfeſti ꝓfuerit:ſed aliq̄diu ĩterfuerit.
ceraſa dulcia.rhodacia mollia & cūcta hūida & aquo
ſa uētri ciēdo idonea ob hoc media hoꝝ edulioꝝ ē fe
re materia qđ ĩ ea nō ſit acror ullꝰ.Cæteꝝ dulce ui-
nū: his idoneū

Quæ alluum cohibēt

Actili q acerbiores:uuæ paſſæ q̄ acerbæ ſycaia horna.myrti baccæ.unedones acria pruna. poma acerba.pira dulciora tū poma oia cū acore ciūt aluum mala granata pira.lac refrigeratū ut concreſcat . aſtaci . paguri cancri.carabidæ q̄ ſi coq̄s & haurias hūoré aſtrigūt aluū ſicut oſtrea conchæ & ſimiliū caro.lés et braſſica bis cocta aluuz cohibet .ne, mediocriter coquat̃ in aqua profundat̃ inde ĩ aliam ĩmittas calidaz & plurimū ibidē coxeris quoad remolleſcat.oriza panicū miliū halica . leporina caro. uinū acerbū:& rutilū .

Quæ mali ſucci.

Succi uicioſi nō una ē ſpēs nā eſt que magis pituitoſa.eſt q̄ bilioſior.ē q̄ magis atra redūdat bile.Abſtinēdū ſane ab oĩbus eduliis q̄ malos hūores gignūt tāetſi facile cōcoq̄nt̃ ab aliq̄bus . cũ nāq; hūoris uicioſitas ĩ uenis reſidēs cū occaſioné mō p exiguā putrefactiōis admiſerit febres excitat curatu difficiles.ſūt aūt mali ſucci huiuſmōi ouiū caro & caprarū itidez quæ acres.hircorum peſſima ide arietū ide tau' oꝝ. In totū peſſima uetera.Leporina caro qꝫ ſanguinem generet craſſiorez mius mali ſucci bubula & ouina . mali quoq; ſucci ceruoꝝ renes.mali ſucci teſticuli cūctoꝝ fere aialiū p̄ter q̄ galloꝝ.Itē malū cerebꝝ ſpinæ medulla lien . Iecur aliquātū deteri⁹ ſuillū cūcta ĩ tranea aialiū mali ſucci.oua fricta.caſeus antiqu⁹. ſiliquæ faſelli lens.cicercula.eruilla.eruū ſiligo.panicū.miliū & id genus alia.Inter piſces dracones lupi: mugiles.ſcorpii.triglæ q̄ caridas deuorāt & cetarioꝝ omne gen⁹.fœtus arboꝝ fere oēs min⁹ aliĵs ficus & uuæ:pira.incucurbitaꝝ genere tetrāgura magiſq; ĩter ea q̄ dura.pepones colocyntha melior ſi bene cōcoquat̃.ſin male mali ſucci eſt.holeꝝ nullū boni oio ſucci.mediocris ē lactuca & cichoreū & bugloſſa.in

malua inde chryſolachanū & portulaca & blitū & lapacū. Radices ſtirpiū holeraſaꝶ mali ſucci acres ut cæpe. porra. allia& braſſicæ thyrſus. daucia rapæ na pi niſi admodū cocti. braſſica bulbi niſi admodū co cti cæpe tū & allia & porra & ampelopraſſa bis fer= uefacta malū deponūt ſuccū mali ſucci prorſus agre ſtia holera ut agreſtes lactucæ. picrida & id genus a= lia uina craſſa & male olentia. & auſteriſſima.

Quæ Pituitoſa.

Animalium neruoſæ partes pedes. pelles. cerebꝶ. pulmo ſpinæ medulla. agnina caro Caro teſtaceā pel lem habentium & mollium carne. poma præter pa= rauiſa quæ non ita. tetrangura.

Quæ Atrā bilem generant.

Carnes bubulæ. caprinæ. magis taurinæ & hirci næ. leporinæ ceruinæ aprinæ. uetulæ carnes. piſciū cocleæ. inter holera braſſicæ & arboꝶ ramuſculi ſal ſa oīa confectta. inter legumina lēs melācholicū edu liū triticei panes & q ex milio: lolliū quoq;. inter ui na craſſa & atra: ſiliquæ. cinara.

Quæ Bilioſa.

Mel facile in flauā bilē uertit. & calida corpa uina dulcia & qcqd dulce facile icalidis corporib9 bilieſcit

Quæ glutinoſos humores generent.

Panes ſiliginacei & ſiligo ipſa & menbra aīalium cartilaginoſa oſſa. auriculæ. muſtax circa labra. por= culi caro recēs agnia ſeſam9 halica oriza bulbi. dactili

Quæ crudos humores generant.

Dactili uirides napi. rapæ radix cū qs eis ſatura= bitur caro cruſtaceā pellē hñtiū & duræ carnis q̄ ex multa coctiōe ius eiectāt & carne mollia ut octapo= dia. ſepiæ. Calamaria. thynni. lacerti xiphiæ. Cæte= roꝶ animaliū ptes uētres inteſtina uulua. oxigala ca= ſei molliculi. lupini. uuæ cū in aluo cōmorāt q̄ frigi=

dos quoq; hũores generãt.cuminũ.libiſtici radix &
ſæmẽ lini grana.cãnabis ſæmẽ.faba.bulbi bis cocti ĩ
oleo & garo cũ aceto mãſi.mel frictũ.oximel itaq; &
flat⁹ diſcutiũt panes ordeacei cicercula faſelli. miliũ
lac p̃cipue frigidũ uina dulcia ſimulq; auſtera . ficus
p̃cipue uirides aride quoq; at nõ tm̃. panes ſine fer=
mento nõ ſatis cocti ſiliquæ faſellorũ lens.faba fræſa
ceruina caro.capria.bubula.leporina.porcina renes.
teſticuli.cerebrũ.ſpinæ medulla. linguæ ptes poſtre
mæ.omẽs caſei.oua obdurata magis fricta.caſtaneæ
glandes.tubera . poma ſapa ac defrutum ut uinum
quoq; dulce .

Quæ alunt multum.

Aaro Bubula.bouũ cerebrũ teſticuli cor.ſpi=
næ.medula.alæ anſerũ.anatũ:querq̃ dularũ ma
gis gallinarũ:caporũ.phaſidũ pdicũ pauonũ &
oiuz uolucrũ uẽtres q̃ cruſtaceã pellẽ habẽt ut oſtrea
cõchylia aſtaci paguri . carabidæ cãmari.ſepiæ & id
genus alia.torpedo pagarus mullus turtur dentices
oratæ triglæ oua obdurata.panis ſiliginaceus & ex
poline tantũ.fabæ.cicer.fœnũ græcũ ſiliquæ caſta =
neæ.lẽtes.dulces dactili uuæ paſſæ dulces & pigues.
rapæ napi.bulbi bis cocti.mel deſpumatũ:& mulſũ
bene concinatũ puls.oriza.halica.uina craſſa rufa a=
traq; & dulcia & auſtera.

Quæ parum alunt.

Nimalium extrema.uulua aluus.inteſtina.cau
da.auriculæ.axũgia in totũ uolucres oẽs min⁹
alũt q̃ quadrupedes aiantes.& quæ ſenuerunt
q̃ q̃ creſcunt piſcium nutrimẽtum eſt ſanguinis te=
nuioris.cruſtaceã pellẽ habentibus que mollis car=
nis ut oſtrea.panes ordeacei.panis triticeus.amylus
milium.panicũ.plus faba uiridis ſycamina auellanæ
amygdalæ piſtacia damaſcenæ:harmoniaca . oleæ a=

træ nuces zizipha.corna.pruna.capparis ſeutlum.la
pathus portulaca.rhaphanum.ſinapi naſiurcium aſ
paragus.cæpe aũt & allia & porra . & ampelopraſſa
cruda q exiguũ corpus alunt.cocta bis aut ter inpen
dio minus.pira colocyntha uuæ paſſæ acerbæ & ma
cræ.ficus aliq̃to plus nutriunt rarã faciunt carnem
min⁹ oino uuæ ficub⁹ alũt.uina acria:alba uľ rubella

Quæ reduudantia.

Nſeres anates querq̃dulæ.columbi. palumbes
cuncta interna animalium.iecur.lien renes in/
teſtia uulua ſpinæ medulla. aues quæ i ſtagnis
paludibuſq; paſcuntur omnes.fabæ uirides faſelli ci
cercula eruũ.lactentium pecoꝝ caro ois & ocioſam
uitam. agentiũ inter.piſces.fluuiatiles ſtagnãtes & i
luto cõmorati & maria omnia cætaria .

Q uæ nõ redundantia.

Colla animalium caudæ.alæ & agreſtiũ caro ani
malium & q̃ in aridis locis uitã agunt .

Q uæ attenuant .

Allia.cæpa naſiurcium.porrum : ſinapi . piper
origanum mentha hyſſopũ apiũ.thymbra petroſe/
linum braſſica.ſeutla ſcolimũ.marathꝛ rutha anetũ
cuminum capparis.dauci ſæmen.ordeum. ſaxatiles
piſces.mõtanæ uolucres paruæ quæq; in montibus
uiuunt turdi merulæ.ꝑdices.trogletæ.colũbi in tur
ribus nidulati.torpedo.turtur. bugloſſa pſilia.mag
næ uolucres interẽptæ aſſeruent ſaltem ad dieculaꝫ
anteq̃ coquantur etiã altilia itidem fructus arboruꝫ
ut hũotẽ deponant infeſtum ficus & uuæ cũ nucib⁹
aut auellanis aut piſtaciis aut amigdalis mãducẽtur
ꝑcipue amaris & humore noxio depoſito prodeſſe
potuerint Inter hæc mediæ ſunt oliuæ. uina alba &
tenuia & imprimis ad tenuandum uictum præſtat
in uſu continuo oximel .

Pſelli ad Cõſtantinũ Imperatorẽ.
Liber Secundus

a DVICTVM humanũ ptinens intentio ſereniſſime inpator conſtantine & ſalubrem & comodum nec dũ primo pfecta eſt libro. Exiſtiam⁹ ſiqdem ſubiiciẽdam breuiter curã q̃ ſalubribus quoq; adminiculis contineat ut apiamus q̃ calefaciant aut frigefaciant humectẽtue: arefaciantue: quæq; binas ſimul inſignes habeant q̃litates q̃ facile aut difficulter tranſmutentur & quæ faciles tranſitus habeant q̃ membra ut caput offendãt: & q̃ minus eaq; paucis nõ ut quæq; longius pſequamur modus ſiquidem tũ fuerit nullus.

Quæ Calefaciant.

Cãnabis ſæmen. fœnũ græcum. dactili dulces. poma dulcia mel ſacchar; uuæ dulces mentha apiũ Raphanũ. rapa. ſinapi. naſturciũ. alliũ cæpe porrũ. ampelopraſſus caſeus uetus uinũ dulce. calidius flauum uinũ uetus: piper longum album & atrum gingiber agni folia & ſæmen. amygdala plus amara glycyriʒa. cheſinæ omnes. hypericũ. ſal ſalſugies omnes fœniculum. anethũ aridum iuniperus. cicer atrum.

Quæ refrigerant.

Rdeum quomõ cunq; coquat̃ hydna. colochyntha ferueſacta pepones melopepones cucurbitæ tetrangura. cucumis poma præter parauiſa. ſycomora Pira quæ minus dulcia ut fere fragilia acidæ uuæ & acres. mala punica præcipueacida. Lactuca: intiba. portulaca. Caſeus recens aqua uinum rubellum tenue. Muſtum craſſum & nouum acetũ quo accrius. Omphacium panis ex milio: amylo. panico & cibarius.

Quæ areſaciunt.

Ens & braſſica ideo uiſum hebetat niſi ocu/
luſſit humidior caulis eius minus areſacit.
Aliorum holerum aridior ſinapi eruum cum bis co
ctum eiecta a qua plus adhuc album. Fricta aridiora
omnia & quæ conponuntur ex uino & garo aridio
ra oleum dulce lotum. pira ſilueſtria aſparagus na=
ſturcium·daucus. omphacium. amilus.ſalgypſum.
panis cibarius.ſalſa omnia.plus mænidum capita.
ſæpiæ cruſta.crocus uinum nouum cucumeris & pe
ponis ſæmen.Lolium. anethum. balſamum. nardi
ſpica.raphanus.abrotanum.citrei ſæmen uetus ui=
num origanum.petroſelinum.ruta:marubium ſam
pſucum.hyſſopum alllium.

Q uæ humectant.

Colocyntha.pepones.melopepones. tetrangura
cucumeres cucurbitæ.nuces uirides.mora lactuca.
intiba.portulaca.malua. blitum chryſolachanum.
Lactucæ quoq; ſæmē.faba recens aqua. bugloſſe uio
læ folia perſica fungi.harmeniaca & fere poma.

Q uæ facile corrumpuntur.

Eraſia.perſica.harmeniaca & fere ĩ genere po
morum omnia.non ita cum cito egeruntur
ideo præceteris eſculentis comedenda. Nā ita
demum reliquo cibo meatum.præbent.māſa poſite
mo corrumpuntur idem faciūt pepones cucumeres
tetrangura.uuæ ficus & ſimilia

Q uæ difficulter corrumpuntur

Chonchilia.cochleæ aſtaci.camari mutili paguri
pinnæ hæc uicioſo humore reliquum corrumpunt
cibum ideo bis terq; coquantur.allium cæpe porrū
auelana amygdala.caſtaneæ rapæ tribuli.

Q uæ ſeri meatus

Oia confecta ex caſtaneis.ſiligine faba fræſa cicer
frictū.panis ex poline.lēs cerebrū ſpinæ medulla cor

lien. aſſa fere o͂nia oua toſta obdurataq̃ ideo idonea in aceto toſta dyſentericis. Lupini. faſelli. ſeſamus glā des ſiliquæ. uinum dulce plus atrum auſterum.

Quæ Caput offendunt.

Aſturcium. dactili eruca: uinū auſterum rufum quæ uehementer olent. lac non etiam comodū capiti alliū. cæpe. fenū græcū uina omnia uæ= hementer euaporantia caput & neruos lædunt. aqua diluta neruos iuuant. damaſcena pruna amygdala: pi ta miſcella.

De Pane:

Panis frumentaceus p̄cipuū eduliū in prandiis & cœnis cribro farinariopolline deiecto: ſenſim coctus & moderate fermento & ſale cõmodus ex ſiligine ſe/ cundus & ſimilagine: nutrit parū furfuraceus q ci= barius uūcupatnr. ex ſiligine difficilis concoctu at ſi concoquatur crudos generat humores. Aſtringit e= tiam aluum. exercitatis ergo congruit corporibus. otioſis uero malus ex polline purus ſanis congruit corporibus. exercentibus in utilis. cibaribus parum alit melancholicuſq̃ eſt. at aluum citat. panes uetuſti arefaciunt minuſq̃ alunt recentibus. fricti aridiores & minus nutriunt. minus fermentati difficilis con= coctionis. ſiliginaceus panis recẽs odore capitis oẽs recreat ſenſus & ſpiritus confirmat & uires reficit infirmas.

De panico.

Panicum & milium parum nutrit refrigeratq̃ a= luum humidam arefacit: difficulter quoq̃ cõcoquit.

De Oriza.

Oriza aſtringit uentrem dificilius cõcoq̃t halica.

De Halica.

Halica nutrit multum at pituitam gignit ſi mul tum quis ea ueſcatur & non concoxerit

De Lente.

Lens ſuo follciulo obſtruit : Carne uero melan=
cholicum humorem generat hebetatq; uiſum oculos
habentium aridos .

De Faba.

Faba ſanguinem generat tenuem eduliumq; eſt inflans cum uiridis mandncatur corpora humectat .

De Cicere.

Icer inflat nutritq; multum ut faba.ſæmē generat & uenerem ſuſcitat ipſins ius coctū in renibus calculos atterit precipue paruū & atrum qnod ſi fricta manducentur ut faba ſnnt & aluum aſtriugunt & magis nutriunt.ſi uiride cicer mā ducetur humectat ipſum corpus .

Da Lupinis.

Lupinus concoctu difficilis craſſumq; humorem generat mediamq; uim habet ad molliendam & aſtri gendam aluum .

De Fœno græco.

Oenum græcum aqua aſperſuʒ & dulce factū ſubducit uentrem ex garo p̄manſus eius fructus aut ex aceto & garo aut ex uino & garo & oleo at capitis dolorem facit ex garo ſolitario mā/ſus.ſin cū nino & garo & oleo aſſumatur capiti nul/lum dolorem inuehit eius aūt ſuccus coctus & cum melle ſumptus ſubducit in inteſtinis improbos humores confirmatq; aluum .

De Faſellis & Piſis.

Faſellos & Piſa aqua aſpergunt quoad radicem germen inq̄ ediderint & ante reliquū cibum manducant ad citandam aluum.Caro inmerſa nutriunt ſuccumq; hæc generant cū bene concoquūtur meliora fœno græco mediaq; ſunt inter bonum & malū ſuc/cum ſiue concoquantur ſiue minus & inter tarda & celeria meatu multum nutrientia & pag.

De Cicercula.

Cicercula magis nutrit q̄ faſell⁹ Piſū. In cæteris par

De Seſamo.

Seſamū celeriter comedentes ſaturat ſeræ concoctiōis eſt: difficiliſq;: ſtomachū lædit craſſum humorem generat & male olentiam.

De Colocyntha.

Colocyntha corpori nutrimētum ingerit frigidū paucumq; & cōmodam facit aluum. Si refrigeret ut concidentibus & arefacientib⁹ & mādacātibus ipſaȝ in hieme crudos generat humores.

De Peponibus.

Epones frigidi ſunt & humidi uimq; nō nullā purgandi habent ideo urinā citāt. humectātq; aluum pluſq̄ colocyntha & melopeponib⁹. At ſæmen plus carne cit urinā malūq; in corpore ſuccū generant præſertim cum non bene cōcoquūtur. Tū cholericos efficiunt nō inq̄ bilioſos ut uulgus putat ſed uentrē ſuperiorē & inferiorē ſubuertūt nā anteq̄ cōcoq̄nt uomitū piūt præſerti q plus nīo deuorarit

De Melopeponibus.

Elopepones neutiq̄ tantum humidi ſunt aut mali humoris quantū pepones neq; tā urinarii neq; aluo boni nec itidem uomitori⁹ æque neq; ſtomacho conducunt

De Tetranguris.

Tetrangura ipſa quoq; urinariū qddā hn̄t: q plurimum manducent ea olim craſſum humorem generant q in ſanguinem tranſmutari non poteſt.

De Ficus

Icus ut reliqua poma malum ſuccum generāt: ſed minus habentq; bona hæc aluum citant: ui habent abſtergendi atq; catharticā. nutriūt plus aliis pomis corp⁹: comedentiū ipſos carnē non aſtringūt ualidamq; faciūt ſed ſubturgidā: inflatamq; ſed tn̄ nō diu manducanda. hæc parce omnia.

De Caricis.

Cariculæ improbi ſunt ſucci unde & pediculoꝝ uim multam generant Habent attenuandi & ſecandi uim ob hoc facile aluum citant renesq́ꝫ purgant ie= cori & lieni inflamationes adducunt. Improbæ ut ficus ſicut dulcia omnia obſtruendo & indurādo præcordia cū hyſſopo nucib⁹ ue aut auellanis aut amygdalis manſæ iuuant. ſin cum aliis eduliis aſſumantur plurimum offendunt. Alunt tamen ſatis ideo pugi= libus uetus exhibuit conſnetudo.

De Vuis.

Vuæ quoq́ꝫ ipſæ ut poma cunctis tñ magis nutriunt ut ficus minuſq́ꝫ malum ſuccum gererant cū bñ maturuerit: nutriūt min⁹ q̃ fic⁹ ꝓſūt cū facile egerūt cum id nō fuerit læduut nam ꝑniciosum pabulū in= gerunt cum in ſanguinem non conuertuntur. ſunt aūt ſine internis granulis briſuliſq́ꝫ manducandæ. quæ dulciores uuæ ſunt calidioris ſucci. quæ acriores & magis omphacinæ frigidioris.

De Vuis paſſis.

Væ paſſæ acres auſteræq́ꝫ frigidiores confir= mantq́ꝫ ſtomachū & aluum arefaciunt: dulces aūt calidiores mediæq́ꝫ ſunt ſtomacho & uētri. habentq́ꝫ aliquid abſtergens paruaſq́ꝫ ſtomachi curāt uellicationes nutrimentum uuaꝝ paſſarum eſt quod etiam recentium.

De pomis.

Oma quæ acerbeſcunt frigidum habent & terreſtrem ſuccū nempe. craſſum. q̄ autem a= cida frigidum & tenuium partiū medii ſunt tempamenti. dulcia calidiora iudicantur. Pira frigi= da & aquoſa ꝑindeq́ꝫ acerbeſcentia uentrem cohibēt At acida humorem offendentia eum ſecant & aluuꝫ ſnbducunt purum inuenientia aſtringunt: At Pira quæ nec dulcia nec acida: nec acerba omnium peſ=

ſima.

De Cydoniis.

Cydonia multum ſtyptica quæ ſi quis melle uel ſaccharo compoſita coctura aſſeruarit ſtomachuʒ cõfirmant ac in dyſenteriis proſnut flauam bilem comprimendo: corq́ꝫ exhilarant.

De Meſpilis & Sorbis.

Tam Meſpilla q̄ ſorba ſtypticum uentrem faciũt fluentemq́ꝫ aſtringunt: ſuntq́ꝫ adhuc impenſius ſtyptica ſorba.

De Dactilis.

Actili dulces magis nutriunt: acerbeſcentes proſunt ſtomacho & uentrem compeſcunt. omnino omnes difficulter concoquuntur & aluum aſtringũt ſi plurimus uſus fuerit eorum.

De Oleis.

Oleæ pauci nutrimenti ſunt præſertim nigræ at aſpræ q̄ fiunt colymbadæ ob acerbitatem cõferũt ſtomacho appetentiãq́ꝫ cibi concinnant commodiſſimæ quæ ex aceto componuntur.

De Nucibns.

Nuces exigui ſunt nutrimenti quæ recẽtes aquoſam uim habent facilius cõcoquũt & magis ſtõacho utiles purgatæ tunicula ſua p̄cipue cum caricis mãſæ aridæ nuces aqua maceratæ. dempta tunicula loco uiridiuʒ recentiumq́ꝫ habentur.

De Amygdalis.

Amygdalæ exigui nutrimenti dominatur in ipſis uis attenuandi & abſtergendi. amaræ uim plurimaʒ habent ſecandi humores glutinoſos.

De Piſtaciis.

Piſtacia parum nutriunt iecori utilia difficulter concoquuntur & ſtomacho inutilia. pulmonis meatus diducunt & hanelitus.

De Siliquis.

Siliquę ſucci inꝓbi & bilis atrę difficulter conco quuntur & aluum cohibent.

De Cappari.

Apparus ꝑcordia apit abſterget pituitam: calculos diſſipat ante alium cibum cum oximelle: renes offendit & ueſicam quibus ſuccurrendum zinzibere: uel tali aliquo.

De Agreſtibus holeribus & lactuca ac intibo.

Agreſtia holera inprobi ſunt ſucci. Lactuca minꝰ mali ſucci & parū nutrit Poſt intibū prodeſt aluo cū oleo & garo manſum mediocriter concoquitur.

De Seutlo.

Seutlū ſtomacho inutile ſi plurimum manducet̄ abſtergit & ob id utile aluo. nec non iecori & ſpleni opilationes auferendo ꝑcipue cum aceto uel ſinapi manſum

De Apio.

Apium urinarium & utilius ſtomacho cęteris holeribus oblectat & crudum.

De Eruca.

Eruca admodum calefacit generatq́ ſęmen uenerem q́ excitat: capiti dolorem inuehit.

De nutrimento animalium.

Animalium carnes optimum generant ſanguinē ꝓſertim q̄ melioris ſucci qualis ſuilla eſt neruoſę aūt ſanguinem redundātiorē magiſq́ pituitoſam generāt magiſq́ porcina caro at bubula craſſoris & melācholici humoris: uitulina & hedina q̄ caprina & bubula melior. agnina ſanguinē generat humidiorem redundantioremq́ ouiuꝫ caro ſucci improbi & redundantis itidem caprarum plena acrore. hircorum & arietum inutilis oēs caſtratorū meliores. ueteres deterrimę omnes humore cōcoctione & nutrimēto Leporina ſanguineꝫ gignit craſſiorē ſucco melior q̄

li ſucci difficilis concoctu & terreſtris.

De partibus animaliū pedeſtrium.

Edes porcini utiles flauam bilem reſtringunt & tertianis febribus ob id congrunt ſecundo loco rictus tertio auriculæ lingua laxa & exigui humoris. teſticuli mali ſucci olidumq; qddā habent. calluz ſi bene concoquatur boni ſucci ſin ſecus non iam bonum ſanguinem ſed crudum & pituitoſum generat. Cerebra ſucci inprobi difficulter ſiquidem concoquuntur & inutilia ſtomacho. & nauſeaz generant ac redundantiam. Medulla in oſſibus dulcior ſuauiorq;. ſed nauſeā cruditate generat ſin cōmode concoquatur nutrit ex ſententia iecur cuuctoruz animalium craſſi humoris difficulter cōcoquitur & ſerum meatum habet porculi p̄ſtāt omnia. Lien melancholicum humorem gignit lædit tā iecur q̄ lienē. Pulmo non difficilis concoctu: ſed pa℞ alit & pituitoſus. Cor du℞ & difficulter concoqtur ſi bene concoquatur alit multum nec inprobi eſt ſucci. Aluus aūt & uulua & inteſtina tametſi probe concoquantur non ſatis probum generant ſanguinem: ſed frigidiorem crudioremq;.

Quæ ſit Agreſtiū & cicu℞ aīalium differentia.

Icurum carnes hūidiores q̄ agreſtium. quia aridiora agreſtia omnia cicuribus & perinde agreſtiū nutrimentum minus redundans q̄ cicurum. Vulucres minus q̄drupedibus nutriunt. At facilius concoquuntur preſertim ꝑdicū attagenaruz gallinarum: capo℞ columborum minus. aridiores Merulæ. Turdi. Paſſeres plus Turtur. Inter Phaſſanas. Gallinis pares Phaſiani. difficilis concoctu Pauo. Anſeres redundantiores & concoctu difficiliores Iuuenes ſemper preponendæ uetulis. Alui anſerinæ nutriunt multum & ſuauiores reliquis altilibus faci

lius concoquuntur & magis alunt alæ ſicut etiam gallorum teſticuli.

De Piſcibus.

Rigla duriorem & in deliciis habitam habet carnem ob id magis aliis nutrit piſcibus cum bene concoquitur. ſunt triglæ bonæ quæ in puris uitam agunt locis herbaſq; non habent.

Saxatiles piſces ſaluberrimum nutrimentum ingerunt & ſanguinem benignũ ſuggerunt nõ inq̃ ut alii fere malum ſed moderatum. Gobius aliis melior ſuauitate & concoctione & ſucci præſtantia qui in arenoſis littoribus aut inter ſaxa uitam agit at influminũ hoſtiis uel paludibus improbus precipne ſi ibidem carabi. Fere autem duri carne piſces concoctu difficiles non in uentre modo ſed etiam in uenis ſingulisq; membris craſſioris autem ſucci q̧ molles carne dracæna ſcorpius, triglæ magnæ teſtaceam pellẽ habentes ſalſum habentes communem ſuccum magis alii & min⁹ alii Oſtrydia nãq; magis mollẽ habẽt aliis carnẽ reliq̃ ut carne duriora ita concoctu difficiliora q̃ diligenda tribnendaq; eis q̧ corrumpunt in uentre ex malo humore nutrimentum aut ex fluitãte iecore illis namq; generatur humor crudus. ex mollibus carne coctis multus deponitur ſalſus humor fitq; talium. caro difficulter corruptibilis iuſq; citat aluum aſtrictam laxatq;: ut ſunt oſtrydia mutili conchæ contra duræ carnis difficulter concoquunẽ & nutriunt multum ut oſtrea. aſtringuntq; aluuꝫ ut aſtaci paguri fluuiatiles & marini carabi cammari. & id genus alia. Cætaria omnia ut Vituli marini. Delphin. Thynni Balænæ. xiphiæ. pernicioſi ſunt humoris quia redundantiſſimi & ꝑinde ſaliuntur ut in aliquem uſum modo perducantur.

Mugiles & mænides & bopæ pernitioſæ & redū
dantis meliores qui aluntur in pelago : deterrimus
paluſtris . fluuiatiles ubi fluit celeriter aqua meliores
pinguiores peſſimi & difficiliores concoctu ſtoma=
cho deterrimi ac humoris peſſimi . Lupus autem
tenuiorem generat ſanguinem nec improbior hoc
piſciculo alius .

Pſellus de Victus ratione fælíciter explicit.
impreſſus Erffordie ꝑ Wolffgan
gum Schenckē Anno a natali chri
ſtiano . 1499 .

Interpretamentum leue in Pſellum philoſophū: & medicum de natura ciborum conmunium.

N M ingenuo pnero Petro Eberbach.

S.D.P.

p Sello ſummo illi philoſopho: & iatro in-
ter grecos nemini facile ſecundo: nõ parũ
multum omnes: Petre ſuauiſſime: quicũq
in litteris vſamur humaniorib9 debemus. Etenim
valitudini noſtrę cõmentariolo & compendiario &
accurato ꝑhumaniter conſuluit. Hippocratem cho
um: Auicenam: Galenum: Dioſcoriden: Aſclepiadẽ:
Cornelium Celſum: Plinium: per quos pater tuus
Georgi9 erythrapolitan9 archiatr9 celeberrim9 glĩaz
ſibi peꝑit inmortalẽ: nõ omnib9 datũ legere. Atqui
multa quę ad vitaz qdez belle fauſtiterq traducendã
cum primis ſunt idonea legit: vnum q Pſellon legit:
qui eſt ex ijs quoddam quaſi enchiridiolon ſiue epi-
tome. Hunc Latine quod de valitudine iam ꝑſuadẽ-
tem animaduertimus Valle Georgio placentino ac-
ceptum feramus: qui illum nuper ciuitate donauit
romana: ſcriptor inter tralatores claſſicus: & autho
ritatis haud quaquã obſcurę inter neotericoteros
explanator. Ad hec ego nuper feriatus ſub nouo nec
inerti calchographo: ne ſim aſymbolus: quoddam
veluti auctarium tibi Petre & pueris addidi emptu
rientibus gloſſemata videlicet & teutonam preter-
quam in exotericis linguam: ne qd deſyderet. Vale
bellule Petre. Valete candiduli lectores: & in opere
ſeſqdiano gloſſematarij nõ pompatici boni cõſulite.

Axungia:adeps ſuillus inueteratus:ſeu cum ſale:ſiue
ſyncerus: ſchmalcz.Seuum: in cornigeris q̄ parte
in vna dentata ſunt:& in pedib⁹ habent talos: vn-
ſlat.Adeps:biſulcorum & que pedes in digytos ſci
ſſos habent:ſchmer. Piugne:pinguitudo:pingue-
do:inter carnē cutemq; eſt liquidum ſucco:fet. Id
in ſue laridum nomine peculiari vocatur. Aruina
inter cutem eſt & viſcera. Arbillam eandem appel
lari in Feſto nuper annotaui Pompeio. Butyrum:
buttern . Prima ſubteraneaq; apud latinos ſyllaba
correpta authore legitur Vergilio.
Lac niueum:butyrumq; nouum cū melle comedit.
Attagen: ſiue attagena:auis aſiatica: ionica ab Ionū
regione cognominata:intͤ lauticias & ganeata ob-
ſonia cognobilis.Horatius.
Non afra auis deſcendat in ventrem meum:
Non attagen ionicus iucundior.
Marcialis in xenijs.
Intͤ ſapores ferťalitū prim⁹: ionicaꝝ guſt⁹ attage-
Quib⁹ perquā feſtiniter ſiľ & grauiter ad narū
Saluinā diuus ſubſcribit Hieronym⁹. Procul ſint
a conuiuijs tuis phaſides aues craſſe: turtures:at-
tagē ionicus: & omnes aues quib⁹ ampliſſima pa-
trimonia auolant .
Anſeres:opici & barbari auchas:germani Plinio au-
thore ganzas apellitant:animal ut in Camillo Plu-
tarchus docet: natura pauiduz:ſed ſenſu audituq;
acerrimū : cura ſupra canes vigili:capitolio teſta-
ta defēſo.Lacydi vnus philopho tā comis:id quod
Plinius ſcriptuz reliquit: legitur fuiſſe:ut nuſquā
in publico:uon in balneis:nō noctu: nō iterdiu ab
eo digrederet.genſe.Commagenū:genſeſchmalcz.
Chenoboſcion:ein genſtal.

Anates:antfogel. Hatum eſculentiam aſotis illis & lautulis pranſitoribus Epigramatarius poeta ſcitule comendat.

Tota quidem ponat̄ anas ſed pectore tantum:
Et ceruice ſapit:cetera redde coquo.

Neſotrophion:ein entheñ ſtal.

Hamylus:ſiue hamylon:crafftmel.

Amygdalum:neutro potiuſquā muliebri ꝓpter analogiam genere:nux thaſia:nux greca:mādelkern.

Amygdalus:mandelkernbaum.

Phylla:folia amygdali. Metopium: amygdalinum: mandelœl.

Acetū:eſſig. Oxyporopoli.dīj do die ſulcē vorkauffē. Oxybaphum:acetabulum:eſſig ſchuſſel. Paropſis: breyt ſchuſſel. Emaculandū obit in euāgelio illud. Qui intingit mecū manū in parapſide. Quoniam grecanicum παροψισ eſt. Acetarie herbe:ſalatkraut. Aceto vis refrigandi ſūma:bilem reprimit & ſanguinem:pituitarum acorem egregie incidit: flāmam ante humores omnis reſtinguit. Rnmpit infuſum ſaxa que ignis nō coxerit. Quod Hanibalem ad taurinos indifficili alpiū tranſitu ſaltus apud Plutarchum expertum legimus.

Halica:gruecz. Optima fit ex zea hoc ē ſpelta. Hui⁹ in xenijs meminit epigrammatographus.

Nos halicam:mulſū poterit tibi mittere diues.
Si tibi noluerit mittere diues: eme.

A dietarijs halica int̄ ea que nntricamēti multi:retrimēti ſunt pauculi annumeratur. Ponitur menſa prima quemadmodū reliqua fere que leniculi ſunt alimenti:queꝗ ventrē citant:ut pulticule:lactuce: oua ſorbilia:tragemata:ceraſia: & deniꝗ quicquid ex aceto & oleo crudū ſumitur. Halicarius:qui vēditat halicam. Halicaſtrum ea forma inde deduci-

tur qua a ſiliqua ſiliquaſtrū:quod piperitida Ply-
nius nominat. Halecem quam vulg⁹ noſtū hering
noninitat : minutuli nec egregij generis piſciculū
legimus:& fecez e piſciū inteſtinis ganee illitium.
Apium:grece σελινον:eppich. Helioſelinum:pa-
ludapiū:waſſereppich .Hipposelinon:equapium:
roſeppich.Oreoſelinū:montapium:bergkeppich.
Petroſelinū:olus pullum·oluſatrum:oliſatrum:pe
ẗſilgē.omnia duretica ut aiūt hoc ē vrinaria putāt.
Amaracus:a Diocle medico:ſampſuc⁹ ab aegipto &
ſyria:a romanis authore Dioſcoride perſa :maiora
na a noſtris appellatur:maioran.Vergilius.
Vbi dulcis amaracus illum
Floribus & dulci aſpirans complectitur vmbra.
Columella.Nataq; iā veniāt hilari ſāpſuco canopo
Amaracinum:ſampſucinum:vnguentum ex ama-
raco.De quo natum prouerbium quod apud Gelli
um legitur in noctibus atticis . Nichil cum fidi-
bus graculo : nichil cum amaracino ſui:Amaraci
odore catarri deuitātur:
Aſparag⁹:ſpargen.Corruda:horminum:myacāthō:
felt ſpargen . Aſparagi radix trita & in vino albo
pota calculos ſenſim pellit.
Aranceum:pomerancze .
Ardea:ardeola:reyger.
Acacia:ſchleendorn .
Alium:knoblach.Scorodon:feltknoblach . Porrum:
bulbus:lauch.Preſtant bulbi megarici. Columella
Queq; viros acuunt armantq; puellas
Iam megaris veniant genitalia ſemina bulbi.
Verūeniuero Celſ⁹ holera oīa capitata: vł quorum
radices eſui dāt bulbos apellari iſinuat .Vlpicū:kn
oblach der ſer peiſſet:Porrū tarētinū:ſectiuū dicit
Idē graueolētiā parit ut ē in epigrāmaticis xenijs.

Fila tarentini grauiter redolencia porri
Ediſti quotiens: oſcula clauſa dato.
Alium: & cæpe: a quo cepullam Apici⁹ diminuitiuum fecit: inter deos iureiurando olim Aegypt⁹ habuit. Vſus eorũ damnat̃ frequentarius: quoniã: ut ĩ acrimoniis q̃ acrumina vocãt ẽliq̃ oĩa: fumo implent cerebra: & generant oculorũ caliginẽ: ſomno non omnino inutilia. Scylla: ein erdczippel. hãc int̃ amuleta: que ſunt ut in tranſcurſu dicam⁹: que aduerſus faſcinum gerunt̃: Pythagoras poſuit ſami⁹: qui in limine eam ianue ſuſpẽſaz malorũ vim medicamentorũ pellere tradit. Ceterum bete radix ſi ſub prunis fuerit toſta: & poſt aliũ cõmãducata teterum ſubito odorem emendat.

Armenia: cereola: damaſcena: prumorũ genera. Int̃ que precipue damaſcena que vulg⁹ vocat nomine ſuccedaneo roſphlaumen: ventrem citant. Id quod diſtycho Marcialis memorat elegãti.
Pruna peregrine carie rugoſa ſenecte
Sume: ſolent duri ſoluere ventris onus.

Abſinthium: wermut. Santhonicũ: ponticũ: a loco. Abſinthites: wermutwein. Abſinthium: herba authore Plynio: int̃ paucas vtiliſſima. hanc inſacris popnlus romanus ad ferias latinas cũ in capitolio quadrige certarent peculariť nobilitauerat: quod ſolus victor abſinthiũ quaſi ſanitatẽ premio datã biberet. Iocinoris fibras aperit: ſtomachũ valentiſſimum reddit.

Ampelopraſon. weingartenlauch.

Anethũ. thil. oculos & geniturã hebetat. Int̃ polytropha memorat̃: ob id pedotribe athletas hoc ad pẽtathlũ priſco nutricabant ſeculo.

Aneſum: anys. Oſcedinem aneſum: hoc eſt oris halitũ iucundiorem facit: & in cibis appetenciam: ob q̃s

cauſas anicetum quidam apellatunt.
Alohe:ſuccus herbe indice. Alohes genera duo ſūt.
Alterū fragile. Alterum epatites.
Abrotanum:ebereys.
Bugloſſus: ſiue bugloſſū:ochſenczungen: grece eu-
phraſinum:quoniā animi volnptates auget απο
του ευφρασινειν quod eſt lætari.
Bopa:quem non nulli bocan dixerūt piſcis qui mu-
gitum veluti emittit:meher kue.
Blitū:herba inſipida nullam prorſus acrimoniam
habens:aquo bliteum inclinatur:hoc eſt ſtultum.
Balſamus:balſambaum.Opobalſamum:balſam ſafft
xylobalſamū:reben vonbalſā.Ceterū balſamū & ꝓ
herba & arbore ſepenumero accipit̃:ſicut caſia.
Baccar:herba q̄ cynnamomū odore aemulat̃. Pleriq̄
nardū ruſticū:& aſaron itaq̄ incoronas non addat̃
nominatū:falſo apellāt. Eteni aſarō ē vulgo:haſel-
Balene:walfiſch. wurcz.
Bilis: colera. Atra bilis.melācolia.Flaua bilis.mor-
bus regius:aurigo:hictericia abhictero aue galbu-
la:gelſucht.Bilioſus:colericus.
Braſſica: romiſch kœl. Lapſana:wildromiſchkœl.
Hanc populo romano ſolam annis ſexcentis me-
dicinā fuiſſe Cato cōmemorat.Ariſtoteles in pro-
blematis tradit ebrietati nil eque medicari.Iuſcu-
lum eius bilem leniter trahit.
Batus:arbuſcula mora in ſiluis ferens.Ceteruz bati
& linobati: limeque & dentitici ſiue dentices ac la
certi piſces ſunt.
Colocyntha:agreſtis cucurbita.
Cinara:cardꝰpineus.de hac Columella in vndecimo
rei ruſtice libro ſcribit.
Hiſpida ponatur cinara que dulcis Iaccho
Potanti veniat:nec phebo grata tanenti.

Canabis:hanf.
Coclee:cruſtam duram habent:ſchnecken. Terreſtres conchulis ſeſe exerentes corniculis iter binis pretentāt:limaces dicte. Aquatiles teſte ſi ſūt duruſcule & lenis politeq; ac vniformit corrugate ſiue denticulate : conche:oſtrea ſi ſub aſpere & ſcabre ſint nominitantur : precipue que latere ex altero teſtā habent dumtaxat:altero ſcopulis ſaxiſue adherēt : meherſchneckē .vnde & conche & conchule dicunt earū gurguſtiola: moſchelnhuſer:& conchyliū paulo maior murex dicitur: moſcheln do mā purpurē gewant mit ferbet. Martialis inluminate murices.
Sanguine de noſtro tinctas ingrate lacernas
Induis:& non eſt hoc ſatis:eſca ſumus.
Chriſolachanum:atriplex:quod atreplexū veteres dicebāt:conpluſculi ſpinachiū:meylde.herba accuſata a Pythagora tanquam hydropicos faceret:morboſq; regios:& pallorem.
Chariophylus:ſiue chariophylū χαριεν φυλλον neglincken.
Cancer:krebs . genera cancrorū: Camari:gamarellē. Paguri: meherkrebs . hos menapiorum & ſicambrorum: ac aduaticorū & bactauorum : hoc eſt ut obiter interpretemur : iuliacenſium :gelrhenſium: brabantigenarū: & holandinorum vulgus craſſen vocat:& carabos ſiue carabidas:krabē: Aſtaciquoq̄ & heradeotici: octapodia : ac hippeque mire ſūt velocitatis: e cancrorum pendent genere:cruſtulaq; muniunt molli : queadmodū locuſte q̄ reptantiū more fluitant. In cancro femine pes primus duplex: mari authore Plynio ſimplus Comeſi ſpiriosis & ptiſicis medentur . Teſte eorū in cinerem minutulum confracte & cū melle ſimul ac:gentiana epote rabidi canis morſum ſanāt.

Crocum:ſafra. cartamus:feltſafra. Crocum inter ea que leticiam comeſa faciunt locū illuſtrez obtinet. Riſum in agelaſto adeo conciliat : adeo ad iocos & titillamēta cōfeſtim inuitat: ut Auicena riſu peritu rum ſcripſerit: ſi quis aureorū trium pondere ab ſumpſerit. Ei troianis illis temporib⁹ honos iam erat. Homerus inter flores hoc vnū & loton: ac hya cinthum laudat.

Citrum: ſiue citreū: citrinat apfel. Hec int̄ xeniola & ſtrenas magno in precio erāt: quod epigrāmata rius poeta declarat.

Aut corcyrei ſunt hec de frondibus horti
Aut hec Maſſyli poma draconis erant.

Citrea mulieres a nauſea vendicant pregnantes.

Carpio: ein karp.

Coxendix: coxa: ein diech.

Cyminum ſiue cuminum: kœmel. vſus eius inmodi- cus auriginoſos hoc eſt hicctericos reddit.

Concoquere: degerere.

Cygnus: holor: ſthenelus: ſthwan.

Cydonium: cotoneū: queten. Cydonia inter medica- menta ſtyptica que menſa fere poſtrema ſumūt ad numerāt. Dyacydonitesqnod e cotoneis ſeplaſiarij & ſaccharo vulcano ſero coctitāt: ieiuno lentiē gur gitanti colorem hilariuſculum: ſtomachū poſt edu lia valentiorem reddit.

Cerebrum: cerebellum: gehirn:

Cartilago: ſihnarbal.

Cete: maiores piſces in mari: walfiſche.

Crudum: recens atq; acerbū. Inde pro non cocto ſe- picule accipitur: ut crudi cibi: indigeſti: crud⁹ ho- mo: crudus ſtomachus: qui non facile concoquit.

Cornus: haindorn. cornum: hainboten.

Capparus: ſiue capparis: & radix cyr. oſbatos: opheo

ſtaphile:cappern.Quos quotidie qui eſitāt pata-
liſi haud facile periclitantur: a ut lienis dolores
ſentiunt.

Cynnamomū:&cynnamū p ſyncopē czimāt rinden:

Canes:ſiue canicule:mehar hundt.Cucumer:cucu-
mis:cucurbita:tetranguron:kœrbs:

Cicer:cicercula:kicher.

Cicuta:wutſdherlingk.venenū publicum atheniēſiū
quod Socrates ſopronisci filius ab Anyto lycone
&Melito:quod mortalium omniū opinor ſapien-
tiſſimus predicaretur.accuſatus in vinculis autho
re Laercio bibit.

Columba:taub.Genera columbarū:Miſcelle ex duo-
bus generibus.Cellares &grece περιστεραι pe-
riſtere hauſtauben.Periſteretrophion: taubrad Li-
uie:q̄s greci vocant πελειαδας: ex agro ſpōte
remeant.Palumbes:palumbi:palumbe:&hypoco-
riſticos palumbula:holcztaubē.Torquate: ringel-
tauben.Marcialis.

Inguina torquati tardant hebetantqꝫ palumbi.
Non edat hanc volucrem qui cupit eſſe ſalax:
Vinagines:weingartentauben.

Cicorium:intubum erraticum: wegelucht agrecis
χρηστον:hoc eſt vtile & παγκρατιον: hoc
eſt omnipotens apellatur.Magi ſi dijs placet:adij-
ciūt:ſucco tocius cum oleo perunctos fauorabilio
res fieri:& que velint facilius impetrare.

Caſtanea.ſardani balani: ab Oppio heracleotica apal
lata:caſtaneen.

Cyperꝰ:genꝰ iunci.Cyperos:gladiolꝰ:wiltgalgē:Cy
peris:gingeueris exprimit effigiem.

Coturnices:wachreln.Hetruſca ligua vulgꝰ qualeas
apellat.Fſacrarum interpretibns litterarū quidam
brochfogel nominant in pentateuchi enarracione

Ortygomethra:dux coturnicum.
Caſeus:keſcz.Hippax:pferdkeſz.
Caulis:i herbis robur.ſiue ſtipes:ſtāme.Scapus idez ſed in fruticibꝰ & herbis:q̄ hyberno tp̱e nō emori untur:ſtengel.Thalli:ſtipites in porris & cepis & alio medioximi.
Ceraſꝰ:kirſchbaū.Ceraſiū:quod & ceraſū& ceruſā in triuialibus ludis plagoſi grāmatiſte barbare docēt Kirſch.Actia:ſchwarczkirſchen .Ceciliana.i unde/ kirſchen:At ceruſa:pſymmithiuz:bleyweis. Auſte ra ventrē cōſtringunt:acida pituitas incidūt : fla/ uam bilez reprimunt:lumbricos dulcia generant.
Ceruus:hircz.animal vite longiſſime:cuiꝰ comeſa ca ro vitā preſtat:ut polychronia omnia:longā:ſed bi lem generat atram:Eſculentiſſima menſe auguſto. Candidā:cicuritiā:diane olim aulicā Silius appoſi te italicꝰ in t̄cio decio punicoꝝ belloꝝ narrat libro Cerua fuit caro terris ſpectatacolore.
Que candore niue candore anteiret holores.
Hanc agreſti Capys domini cum menia ſulco
Signarat:grate paruo mollitꝰ amore nutrierat ſen ſuſq; hominis donarat alendoInde exuta feram:do cilisq; accedere mēſas:Atq;vltro blanda attactu gau debat herili:Aurato matres aſſuete pectine mitem Comere: & humenti fluuio reuocare colorem.Nu men erat iam cerua loci:famulamq; Diane Crede= bant:ac tura deum demore dabant . Hec eui viteq; tenax:felixq; ſenectā Mille indefeſſos viridē duxiſſe p̱ ānos Secloꝝ nūero Troianis cōdita tecta Fq̄bat.
Defrutū:a grecishespema απο του οψειν quod ē decoquere:a noſtris ex ſapiditate ſapa:vinum ad terciam menſure partem recoctum.
Dama:dorcas:ein dāthir . Platicerotes ex damarum genere.Cornua ijs ī palmas ficta& digytos:ibicibꝰ

ſimilia : quas vulgus gemſze vocat:infeſta tauris: capreis ramoſa : conuoluta arieti:rupicapreis in dorſum adunca:troglodytis in terrā directa : mo- noceroti rhinocerotiq; & biſonti ſingula in frōte nare auribus:ainhorn:damis in aduerſum erecta & rugarū ambitu contorta:ac in leue faſtigiū acumi nata: lyras vt decerent ſterpſiceroti:quem addacez nominat aphrica. Bubalus:bucephalus:ein buffel. Vrus:ein vrochſz.

Eruum:orobus:wicken . Si quis ieiun⁹ quotidie id edat lienem eius abſumi prime authoritatis medi- ci aſſeuerant:Dactyli:dacteln.

Echinus:piſcis qui ꝑ pedibus ſpinas habet:quibus q̄ ſunt longiſſime echinomethre dicunt̄. Martialis.

Iſte licet digytos teſtudine pungat acuta
Cortice depoſito mollis echinus erit .

Echeneis:latine remora: greciodmolyonta vocant .

Embamna:ſiue embāmatum:galreden ſot. Ab greco εμβαπτειν:tingere:Condirura:galreden:Con ditaneū:alle das iene das man beſtādē machen wil.

Eruca: ευζωμον ob iuris in embammatis preſtā- ciam:weiſzſenf.

Erpillum:greci aiunt nos ſerpillum:feltpoley.

Faba:ein bone.faba conchis:ein bone mit iren hul- ſen geſoten .fraeſa:on hulſen geſotenl:lomentum: mel von bonen.

Fungus:einſchwam : Genera fungorum . Boletus: ein pfifferling. Martialis .

Argentum.atq; aurum facile eſt:lenamq; togamq;
Mittere:boletos mittere difficile eſt .

Spineoli ab aliJs pruneoli dicti:&cardeoli q ſūt ex iJs omninm innocentiſſimi :dornnſchwammenn. Agaricus tānenſchwāmē. Spōgia:baū ſchwāmē .

Fulica:ein hagelganſz.

Ficus:feigen.Matiſce:nattenfeigen.Caryce:dot fei-
gen. Preterea calcidice.chie:purpuree:caliſtrucie.
At groſſi:groſſuli:authore Macrobio:di feigen di
nit reif werden.Brutus : Albino referēte:ut ſtult9
haberetur groſſulos ex melle edebat :
Ficedula molancoriphos:auis de qua facetiſſim9 po
eta epigrammaticus ſcribit.
Quom me ficus alat:quom paſcat dulcibus vuis.
Quur pocius nomen non dedit vna michi?
Fiber pōticus:caſtor:ein biber.Caſtoreū:bibergeyl.
Fœnūgrecum:ſibengeczeit:farina buceron vocatur.
Alarū graueolēciā fœno greci ſem̄ int̄ alia emēdat.
Fenicul9:marathrō:fenchel. Hippomarathrō: wild
fenchel.Marathri ſemie ore retēto:folijs ſepiuſcule
cōmanducatis:oculorum atiem refici:vitam ꝓduci
primiſerpentes qui ſenectā:ut Dioſcorides memi-
nit:guſtatu exuūt:& ſucco eius oculorū caliginem
diſcutiunt:hominem docuere.
Grues:aues palamedis:kranchenn:he biliose ſunt &
excrementi q̄ alimenti habent pluſculum.
Gallus:ein hane. Gall9 gallinaceus:ein hauſhane.Ca
pus ein capan.Marcialis.
Ne nimis exhauſto marceſceret inguine gallus:
Amiſit teſtes:iam michi gallus erit.
Gigeria:daſʒ ingewede auſʒ den hœnere . Pullaſtre:
keucheln .Pullacio: pullitiū:die czeit van iung keu
cheln ſein . Cohortales:hauſhuner . Meleagrides:
numidice:guttec: aphricane:aues Pharaonis :hiſp
aniſch honer.Ruſtice:ſiue ruſticule:felthoner.Mar
Ruſtica ſum perdix :quidrefert?ſi ſapor idem eſt .
Charior eſt perdix ſic ſapit illa magis .
Ouum:ein ey.Luteum:vitell9:der dotter:Albugo:
albumē:albor albamentum:das weiſſe.Illud ad ca-
lidū hoc ad frigidū inclinat . Sorbilia cor inpenſe

fouent:& a marceſcentia artus egregie preſeruāt.
Ornitoboſcion:ein hœnerhauſz. Gingeuer: ſiuegi geber:ingber. Garum:fiſchſot Quod e garo piſce aſociaꝶ popinatores oli pcipuū cōcinabāt Oxygaꝶ mit eſſig vermenget. Muria ſal cū aqua medicatū: ⸗īduratūq̧.
Galerita:alauda:ſcylla:lercke.
Glycirrhyza:ſiue glycirrhyzū : lackericz. απο του γλυκυσ:καιρυζα:adulci radice.
Gobius:piſcis. Martialis. In venetis ſint lauta licet conuiuia menſis:Principiū cene gobius eſſe ſolet.
Glandes:eicheln.
Hedus:ziegeñ buckeñ. Agnus:ain lembgeñ. Preterea agnos:quū ſit homonymū:arbuſcula eſt quā ligon gręci e noſtris pleriq̧ agnon caſtum nominat:que ſuppoſita fulcro venerē cohibet:Quamobrem ma trone mtheſmophorijs athenienſiū caſtitatē cuſto dientes eius foliolis grabata ſibi īſternebāt. Caper geſchnitñ bock. Caprea:rhęboct. Capreola. iūge⸗ rehe bock
Hypericon:hartanau. eſt inter amuleta Nēpe īcōclaui ſuſpēſū demōas ꝓcul arcetre tradit
Hyſopp⁹:yſop. Contritum in oleo phtheriaſi : hoc eſt pediculari morbo:quo Scylla dictator ē conſūp tus:reſiſtit:& capitis prurigini.
Hydna:inter legumina.
Iuglans:baſilica:waliſchnuſz.
Iuniper⁹:wachelder baum. Libiſticus : lobeſtuckel.
Lac:melch. Galatopote:die gern milch ſauffen. Ox⸗ ygala:ſauermilch. Lens:lenticuia:linſen.
Lactuca:ſalſenknaut. hec atrophis inter cibos appe⸗ tentiam conciliat authore Columella

Iamq̧ ſalutari properet lactuca ſapore
Triſtia que releuat longi faſtidia morbi.

Meconium:melchick ſalſenkraut:Lactuca caprina:ti timal⁹:ſiue lactaria ē. Eius lacte corpore inſcripto

narratur cum inarueric ſi inſpergatur cinis appa
rere litteras:& ita quoſdā adulteras alloqui malu=
iſſe quam codicillis.
Lactes : inteſtina in oue & homine : per quas lapſat
cibus. In ceteris animalibus ilia dicuntur :
Lupus: λαβραξ :ein hechte. Picentes varulum vo=
cant. Laudantnr a Plynio inter duos pontes capti
Laneus : ſiue lanatus lupus qui candicat Tyberis.
carūclā molli hūc epigrāmatiſta iē lautitias memo
Laneus euganei lupus excipit ora Timaui rat
Equoreo dulces cum ſale paſtus aquas.
Catillones : liguriones:hecht die vil fiſch freſſen.
Lupini:ægyptiſchbone. hominem diſcolorem fre=
quenciores in cibo obiter exhilarant.
Loliū:hedderich.dānaē a Vergi.q de eo ſic ingeor.ce
Lapeq; tribuliq; interq; nitentia culta cinit
Infelix lolium·& ſteriles dominantur hauene.
Libanotis:roſmarin⁹ : roſʒmarin. Lampreta:lāpret
Lapaton:lapatū:rnmex:lattig Silueſtre:o'calidō di=
cunt. Lapathos:glis:lapa:philantropiō:tletthe La
pati ius diureticū ē & vrinariū oculoꝝ ſalubriē ca
ligines diſcutit. Lapati genera. Hydrolapaton :
Oxylapaton:bulapaton.
Myrtus:heidelber ſtrauch. Myrti baccas pharmaco/
pole myrtillos:nominitāt:heidelber.
Marubium:praſion:andorn. Caſtor eius generaduo
cōmemorat atrū & candidū:ſed illud magis ꝓbat.
Myʒum:ex acidulo& dulci ſapore. Miſcella inē pyra.
Melimela: l vtrobiq; ſimplo απο του μελι : mel
και μηλον pomū ſūt pōa nana:muſteola augſtop
fel:Medulla marcē. Malua:pappeln:ſatiua ē & ſilue=
ſtriſ. hec minuſclā malope:et amolliēdo malache apel
laē:& ſi folio ē paululū grādi:radice albicāte althea vo
catur & āthonomaſiacos ariſtalthea. Nā αριστον

greci optimum dicunt:ex quo argumento omni=
morbia dicitur:ibiſch.

Maſtiche : nominatiue medioxima breui : lachryma
lentiſci:plerique maſtix dicunt quod flagellum ſig=
nificat.vnde maſtigia inclinatur: quo verberonem
intelligimus.

Mulſuz: melicratō:mel vino: melitites muſtomixtū
Fſt de mulſi preſtanciaRomuli Pollionis ad Augu
ſtū ēlata ī litteras reſponſitatiuncula intus mulſo:
foris oleo animi ſe corporiſque vigorem vltra cente
ſimum annum ſeruaſſe in columem:Mulſa:hydro=
mel:mel aqua mixtū. Oxymel:mel aceto mixtum
Millium:hirſche .

Mugilis:piſcis cephalus:qui cum lupo odio flag=
rat perpetuo.

Mullus a venetis barbo:ſiue barbonus:agręcis trig=
la dicitur:ein barbe. mullos libraruz octoginta in
mari captos erythreo authores ꝓbate fidei ſcribūt.

Murena . mnrenula . ſteinpeis . In freto ſiculo flute
murene dicebantur que & gręce plote Marem qui
generat Ariſtoteles ȝmirum vocat.

Myriſtica:moſchata:muſcat.Ore hac retenta in ter=
turbari diſtillationes:que auſpicciū in valitudines
prope omneis infauſtum prę ſe ferunt : halitumque
oris olidum fieri iucundiorem inter antidota me=
dici docent.

Meſpilus:miſpelbaum.Meſpilum:miſpeln.

Melanthiū:melanſpermon:latine gith nigella:raden

Mortarium:mærſcher.Piſtellum:ſtoſſel.

Merula:amſel.Luſcinia:philome la:nachtigal.

Myrabolanus:glans vnguentaria . βαλαΝοΝgladē
gręci dicunt:Vſus ei ad tot tantaque Quod nec Ver
gilius:nec carmine dicat Homerus . Indae preci=
pue ſaccharo condite iuuentutem pollicentur po

lychroniam .Maenides:piſces vnde vngentū facere capitale myropole ſolent . Mene olim:noſtra iā tē-peſtate thinnæ vocātur.Muſtaria:que Myſtaria au thores graphici dicūt:ut illa:marſypiū &:ad Ter-tyllianum:ſunt in animantibus roſtra:roſel.
Moſchite:aues
Nardus ſiue nardū:ſpicanarien.Nardinum: foliatū: ein vngent von nard : Nardoſphaerum:nardē mit groſſen bletrñ.Meſophaerum:von kleinen.
Nepita:calamitis:calamentum:kornmuncz .Nepita pallorē gignit bibentibus.Portij latronis clari inē magiſtros dicendi aſſectores legimꝰ feſtiuiter apud Plyniū ſimilitudinez coloris ſiudijs cōtra emulos imitatos : & Iulium vindicem aſſectorem illum a Neronę libertatis captatione teſtamentis ſic leno-cinatum.
Naſturcium:garten kreſch.Senetio:born kreſch.
Otides:vrhennen.
Oſtrydia:klein moſcheln.Ad que pertinēt mutili.
Origanum: toſten.
Orata:piſcis quaſi aurata.
Olea ein:oleybaum.Oliua:ein oleyber.Oleū:baūœl. Eius vis tepefacere corpꝰ: arcere algores . Quod ę mulatū Hannibalem Pœnum apud Plutarchū an-notauimꝰ:qui ad Trebiam acies frigida hyeme in romanos ducturus hoc militū corpora ad lenitatē &robur inunxit ac vicit Omphacinū vō vnreuſſē berichen.Olea cōditanea q̄ condi velcōditi poteſt. Colymbades:oliue fracte ex herbarum viridantiū concinnate ſapore
Omphacomel:vnreuff.honigk. Oriza:reiſz.
Pinnę:moſcheln genant perlin muter.
Pepones:melones :peppen.melopepones:nigri.Ce-terū illi forme oblōge:hi rotundiuſcule Hoc adeo

fructu Albinus imperator delectat9 narrat̃ ut centū perſica campana & pepones hoſtienſes decem una ſimul cena vorauerit.

Piſtachia:piſtaciē:Has in Italiam primus Vitellius: in Hiſpaniam Flaccus Pompeius inuexit.

Phaſelli:a Phaſeolo inſula maris aegei vnde ad nos venerūt nomen habent: faſeln.

Polypus:multipes:piſcis emolliū genere:ſchnoddel fiſch:Quo e genere ſepie quoq ſunt ſiue ſepiole:& loligenes:ſiueloliguncule:quos calamaria:& calamarios a thece calamarie ſimilitudine vulgus apellitat:atramentarios potius nominandos.

Pſylium:chryſalion:cynomala:pſilien.

Panis:brot.Cibarius:alias furfurace9:& ſecūdarius: gemein ſpeyſz brot.Nautic9:ſchifbrot.Hordeace9 getſtenbrot.Tritice9:weizenbrot Similago & ſimilia: delicie farine triticee:ſemeln.Siligine9:rockenbrot Fermētatus:grece αυτοπυρος:geſeurt brot.Azym9:vngeſuert brot.Artopteſi9:gebacken krepheln.Artopte:ſiue artopteſie: die do gebackennſz machen.Subcinerici9:aſcheñ kucheñ.Militaris:herñfart brot. Artolaganus:fladen. Speuſtiti9 a celeritate:ſicut kuchē in kacheln gebackē.Sitani9 vonn neuem korñ:intra trimeſtre videlicet a meſſe piſtus.Oſtrearius:quo cum oſtreis etas veſcebatur priſca.Paſtillus:kleinbrot.

Pauones:volucres Iunonie: pfaw.Primum Hortenſi9 orator apud romanos in ſacerdocij cena occidit

Pituita:phlegā: Pituitoſus:phlegmatic9. Pituita grauior:grauedo:catarr9:diſtillacio ſchnoppe.Grauedinoſus:qui catarro laborat.

Panicum:effectus habet eoſdem quos millium.Diocles medicus mel frugum appellauit:

Perſicū:rhodacinum:ein phirſch. Appetentiā ante

cibū conciliāt:vrinā cient:& oſcedini medicantur.
Armeniacum & pluratiue armeniaca : phirſen die czeitlich reiff werdē. Chriſomelō:goltfarb phirſʒ
Phaſides:phaſiani:phaſiane:faſō. Has argonaute primū orbi alieo cognobiles preſtiterūt referēte Mar.
Argiua primum ſum tranſportata carina
Ante mihi notum nil niſi phaſis erat
Perdix:rapphon.
Piper:vox barbara:pfeffer. Gnēra ei⁹ lōgū:albū:atrū
Puls:farra in puluiſculū redacta:brey. Fulmentariū quicqd int̄ cibos pultis loco ſumitur muſʒwerck.
Pollen:groſſiuſcul⁹ puluis:ſtaubmele. Preterea idē ē pollen in tritico:quod flos in ſiligine.
Polēta:hordeū aqua pfuſum nocte vna ſiccatū:quod die poſtero frigūt ac deiñ molis frāgūt:waſſerbrey
Ptiſana:gerſtenvaſſer.
Preneſtina:auellana:pontica:haſelnuſʒ. Toſte aduerſus diſtillationes eduntur. Corylus:ein haſelſtaud.
Panace:millefoliū:mirycophyllon:achilleos:cētaurea: erdgal.
Paſtinaca:weiſʒmœr. Baucia:daucus:mœrn. Staphylinus:wild mœrn. Cariota:rotmœr.
Punicum:malum granatum:granat apfel.
Apyrinon:punicuʒ lignoſo nucleo. Martialis.
Non tibi de lybicis tuberes & apyrina ramis:
De nomentanis ſed damus arboribus.
Vis p̄cipua Punico refrigerare ſtomachū. Balauſtium:flos ē punici mali. portulaca:burgel.
Querquedule:phalarides:phaſſe:waſſervogel. Veruʒ anſeres :anates:de quibus ſupra dixim⁹ amphibia ſunt vtpote que & humi:& in amne victitent.
Rapum:ſine rapa:rube. Rapunculus:graphice & eleganter napus ſiue napunculus:rabunczlge.
Raphan⁹:ſiue raphanuʒ: rettig. In templo Apol-

linis delphis adeo ceteris cibis prelatꝰ eſt raphanꝰ
ut ex auro rhaphanꝰ duceretur :beta ex argento :
rapum ex plumbo.Martialis.
Hec tibi brumali gaudentia frigore rapa
Que damus:in cœlo Romulus eſſe ſolet.
Armoracea:ſauer rettig.
Rutha:rauthē.In ſanctarijs Mithridatis maximi re-
gis deuicti Gneus Pompeiꝰ referēte Plynio:i pecu-
liari cōmētario ipſiꝰ manu cōpoſitiōez antidoti in
venit e duabus nucibus ſiccis:itē ficis totidē:& ru
the folijs viginti ſimul tritis:addito ſalis grano:&
ꝗ hoc ieiunꝰ ſumat nullū venenū nociturū eo die.
Rheſina:harcz.
Scorpides:herba a ſcorpionis cauda nominata:
Sturnus:ſtuer.
Saccharō:czucker Oxyſaccharō:czucker miteſſig ver
menget.Tragemata:pegmata:bellaria:traſenet.
Saturea:cunila : & origanum heracleoticum . a Py-
nio Thymbra: Thymꝰ:ſattanie .
Sus:ē porcus & porca:ein ſchwein.Porcetra.que ſe
mel peperit.Scropha:que ſepius.Verres ein maſt
ſchwein. Perne.ſchweinklauen.
Petaſo & hypocoriſticos petaſunculus ein ſching .
Preſtant quod epigrāmatariꝰ docet recentiores .
Muſteus eſt:propera.charoſ ne differ amicos
Nam michi cum vetulo ſit petaſone nichil .
Botulus:botellꝰ ſchweinē wurſt.Porcꝰ :porcellus:
ſogferkel.Sincipur verrinum:ein forder haupt vō
einē ſchwein.Aper: wild ſchwei. Aprinus callus
ſiue aprugnus wāme vō einem wildē ſchwein.La-
ridū:ſuccidiū:ſpeck.Succidia:gereucherth fleiſch
Hybrida porca domeſtica cum fero mixta .Suillū
porcinum:ſchweinē.abdomen greci λαπασα
nominār :vētriſē pars ad inguina ab vmbilico int

cartlaginem & pellez:wāme. Salgamum:geſülſczt obſz. Salgamarÿ:die obſz czw ſulczenn pflegen.
Silique ab ionib⁹ dicte ceraunie:Iohannſzbrot. vitari temculenciā Auicena vir grauis author ē ſi ſili que prius aut amygdale eſitenē amare.
Solea: e planoruz piſcium genere: ſchollē Hoc e genere ſūt rhomb⁹ quoq & paſſer: ſed rhombo dexter reſupinatus:ſolę & paſſeri leuus. Martialis.
Quamuis lata gerat patella rhombum
Rhombus latior eſt tamen patella:
Seutlon:beta:bleta:beiſzkol. Silueſtre limonion alij: alij neuroden vocant. Aque e radice cocte veſtium illuere labeculas:& membranarum memorantur.
Sicaminos:morus:mulberbaum. Sicaminū:morum maulber. Sicamorus:wild maulberbaum.
Synapis:ſyllaba interanea longa:ſenf. Columella.
Tempore non alio vili quoq ſalgama merce:
Capparis:& triſtes inule feruleq minaces
Plantantur:nec non ſerpentia gramina menthe
Et bene odorati flores ſparguntur anethi:
Ruthaq palladie bacchi victura ſaporem:
Seq laceſſenti fletum factura ſynapis.
Seſamus:ſemē. Vnde ſeſaminum oleum.
Seſamum Dioſcorides pro helleboro accipit.
Siſimbrium:mentaſtrum:bachmuncz. Menta:mergemuncz. Cor exhilarat & membra obeſa ſeruat.
Struthius:ſtrauſz.
Scolimos:card⁹ agreſtis. herba Eratoſtheni laudata ī pauperis cena. Venerē ſtimulari ea in vino Plynius meminit. Heſiod⁹ & Alceus Poete cicadas florente ea cantus eſſe acerrimi mulieres:ſiverū eſt libidinis auidiſſimas:viros ad aphrodyſia pigerrimos:veluti prouidētia nature hoc adiumento tunc valentiſſimo.

Sturni.aues:ſtarnn̄.
Stirion:piſcis:ſtœr.
Sorba:eylſber.Vim habēt authoreMartiale ſtypticā
Sorba ſumus molles nimium durāntia ventres.
Aptius hec puero quam tibi poma dabis
Torpedo:piſcis in limo victitans.
Tribulus diſtel kraut.
Turdus:kramat vogel. Hui⁹ in xenijs diſtycho Martialis laudesexpreſſit.
Inter aues turdus:ſi quis me iudice certet
Inter quadrupedes gloria prima lepus
Alunt turdi:ut que impenſiſſime:retrimenti ſunt ommino pauculi.
Turduli:droſſeln.
Tyrogala:ſerum:molken.
Thynni:piſces.ex qb⁹ muria vilior fiebat.Quod nec Martialis poeta lepidiſſimus tacet
Antipolitani fateor ſum filia thynni:
Eſſem ſi ſcombri:non tibimiſſa forem.
Troglete:ſpeyrſchwalben.
Verbena:periſtereō: gerebotanū:colūbaria:Iſerhart Ceterū verbene ſagmina nūcupant̄:hoc ē gramen cum ſua terra reuulſū:q̊ legatipopuli romani cum ad hoſtes clarigatūq;:hoc eſt cū res raptas clare repetitum:mitterent̄:& in publicis remedijs ſacriſq; legationib⁹ ne qs eos violaret vtebant̄.Quā rē ut i digeſto veteri titulo de rerū diuiſione a Martiano luculētiſſie ſcriptā:ne cōſulti qdē iuris ignorarūt
Vrinari:mergi ſignificat.Vriatores: q ſub aq̄ natāt.
Veratrū:helleborus:antycira:niſewurcz:Euchimon ſchwarcz niſewurcz. Clarū eſt Herophili p̄conio qui fortiſſimi ducis ſimilitudini comit̄ equabat. Etenim cōcitatis intus omnib⁹ helleborum inprimis exire.Preſtat int̄ hec veratruz nigrū:precipue

ex antycira:ad emolliendà coleram:& morbos pu/
tridos e corpore ciendos. Conſtãs eſt fama Carne-
adem eo phanaticum & ab inſania eſſe reuocatũ.
Vulua:ſumen:ein vtter. Horaci⁹. Quom ſit obeſo
Nil melius turdo:nil vulua melius ampla.
Enecto partu eiſticia:edito porcaria vocatur.
Epigrammatarius.
Te fortaſſe magis capiet de virgine porca.
Me materna graui de ſue vulua capit.
In muliere conceptabula loci appellãtur.
Vua:racemus:botrio:botrys:botrius :weintreubel.
Recentes corpa inflant:pẽſiles leniter refrigerant.
Acin⁹ weinkorn. Vinacia:hulſen. Briſſa ein getre-
ten treubel. Briſſule:die hulſen zu ſampt deñ kerñ.
Paſſa:roſin. Paſſule:kleiu roſin. Rubellũ:rhot weĩ.
Vinũ albũ:blanckwein. Amineum:waliſch weinñ.
Aminei olim erant vbi nunc phalernus mons eſt.
Maluaticũ:maluaſir. Temetum :meraculum:ſuſz
wein. Vino vim tãtam priſci illi tribuerunt ut ve-
neni venenum ſcripſerit. Extat Androcydis apud
Plyniũ ad Alexandrũ cognomẽto magnũ ſententia
illa memorabilis. Vinũ potatur⁹ rex memẽto te bi
bere ſaguinem terre. Cicuta homini venenum eſt:
cicute vinũ. Ceruiſia:byer. Hãc e fruge aegypt⁹ ex
cogitauit:in qua zythũ appellatur. Columella.
Vt peluſiaci proritet pocula zythi.
Characate:gepfelt weingarteñ. Picrida:bitterweĩ.
Picron :amarulentum.
Viola:viol. Leucoia:weiſz viol.
Viſcera:ſiue precordia: interanea oĩa in animãtibus
ut iecur ſiue iecinus autiocin⁹ a ut epar :leber. Pul
mo:lunge Cor hertz:vẽtricul⁹ r̃ceptacl̃m cibi: Sto
machus:magen. Ilia gederme: Lactes de quib⁹ dix-
ſimus: Colon:weiddarm: Omentum:adeps. Celſo au

thore q̃ teſtina integunt̃ : Macrobius catthilagini
ſimile putat. Aluus in quam dilabunt̃ cibi in vẽtre
confecti. Rhenes ſiue rhienes: nieren.
Vnedo arbos.
ʒiʒipha: iuiube: Almãſore & Dioſcoride authorib⁹.
At nũc receptui: lectores candiduli: canendũ. Adſint
ad cenam iam ſtoicã litterarij ſariſſophori. Vẽtro=
ſi Epicuri & Ariſtippi: ac Philoxeni ſympote. qui
ut in ethicis Ariſtoteles: ſeu poti⁹ Ariſtotelis fili⁹
ait γερανου λαριγγα ευχε το εχειν gruis
collum ſibi dari optabat: ad Triulcij cenam adipa
liſſimã itent.

τελοσ

Psellus
1499.